

כי עליך הודגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה

שיעורו השבועי של
הרה"ח ד' שלום מייקוף שליט"א

חשון תשפ"ד

יו"ל ע"י מכון
"שעדים"
להוצאת שיעורי
הרה"ה ד' שלום מייקוף שליט"א

הארות והערות יתקבלו בברכה

0548-593-792

0533-10-7641

לקבלת החוברות השבועיות

N3107641@gmail.com

בי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה

הדיגת נפשות מישראל על ידי גויים, מעלה נפשות נפולות מעמקי שאול, ועושה יחוד גדול למעלה, ורק מטעם זה הם נקראים בשם מותים על קידוש ה', ובדומה לזה יש אצל כל עובד ה' המתנייע להצליח ובנתיים נופל חלל ביד הסט"א ונחשב כצאן טבחה, וכיוון שמוסד רצונו להשי"ת, החללים שנפלו יעלו עם שלל רב, והעיקר שיקיים מבטן שאול שיוועתי, כי אז תכסה השכינה דמו באהבה

הקדמה

השיעור דלהלן מרכיב בדברים שהזמן גרמן, בעת צרה ליעקב אשר נעשתה בארץ ישראל ביום שמחת תורה שנת ה'תשפ"ד, כאשר נפלו מבני ישמעאל על בני ישראל בפתע פתאום, והכו ביושבי הארץ הקדושה כאשר תעשינה הדבורים, והרגו מהם כאלף וארבע מאות איש יקום ה' דמם, ופצעו עוד כמה אלפים מישראל ה' ירפאם כמהרה, וגם שבו כמה מאות לשבי ישיב ה' שבותם כמהרה, נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשך חסידיך לחיתו ארץ: שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר: היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו: עד מה יהיה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך: שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו (תהלים עט ב-ו), אוי לנו שכך עלתה בימינו.

והנה יש כמה עניינים שונים שהיה ראוי להאריך בהם כאן, כמו ההשתתפות בצערן של ישראל, והכאב על צער השכינה, חובת התפילה בעת צרה לזעוק ולהריע, והחובה לשוב בתשובה שלימה ממעמקים, וכמ"ש הרמב"ם (פ"א מתעניות א-ב) מצות עשה מן התורה לזעק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הצבור. שנאמר (במדבר י ט) 'על הצר הצר אתכם והרעתם בחצוצרות'. כלומר כל דבר שיצר לכם כגון בצרת ודבר וארפה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו: ודבר זה מדרכי התשובה הוא. שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן כפיתב (ירמיה ה כה) 'עונותיכם הטו' וגו'. וזה הוא שיגרם להם להסיר הצרה מעליהם ע"כ.

אלא שכבר אמרו ז"ל לא עליך המלאכה לגמור, ואין כאן אלא בידור עניין אחד, לבאר עניין הנהרגים על קידוש ה' ועניין השבויים ביד נכרים, וכשיעורים אחרים שנאמרו ונדפסו כשבוע זה נתבאר בס"ד ענייני חבלי משיח ועומק הנהגת ה', והתבוננות מה תפקידנו בשעה זו.

מה נחשב למיתה על קידוש ה'

מנהג בני אדם לקרוא לכל הריגת אדם מישראל בידי גויים, בשם מיתה על קידוש ה', וכמו שקוראים לאלו שמתו במלחמת העולם השניה, ולכאורה אין זה נכון, כי מיתה על קידוש ה' היא, כשנותנים לאדם שתי ברירות, אם לעבור על ג' עבירות חמורות ובפרט לכפור חלילה באלוהים חיים, או למות על אמונתו, ואז כשבוחר במיתה על קידוש ה', הרי קידש שמו הגדול, והכריז שכדאי הוא אלוהינו שנסכול וניהרג חלילה בעד אמונתו, ובזה מתקדש שמו, וגם מי שלא נתנו לו שתי ברירות, אלא נהרג משום שהוא יהודי, אולי אפשר לומר שגם בזה מתקדש שמו יתברך, כי הרי מלכתחילה יודע כל יהודי, שאם הוא יהודי, הרי הוא עלול למות בידי גוי המקנא על אמונתו, ובזה שבוחר היהודי בחיי אמונת ה' בכל זאת, הרי זה קידוש ה', ואז נמצא שאם נהרג היהודי, משום שהוא יהודי, הרי זה עושה למפרע קידוש ה'.

אולם כאשר הורגים גויים יהודים שלא שמרו כלל וכלל תורה ומצוות, ואולי גם נחשבו לפושעי ישראל, לכאורה לא שייך כלל לקרוא זה בשם הריגה על קידוש ה', וכי איזה קידוש ה' יש בזה, ועוד שגם בהריגת שומרי אמונה ותורה, הרי לפעמים נהרגו על ידי גוי משום שאר חשבונות שהיה לגוי, כגון שיש לגוי טענות על כיבוש ארצו, או שמקנא על זה שהיהודים עלו לגדולה, ובכהאי גוונא, לא מובן כלל איזה קידוש ה' יש בהריגה זו, ולמה רגילים בני אדם לקרוא לזה בשם מיתה על קידוש ה'.

דברי רביז"ל המפורשים בעניין זה

אכן באמת שמצאנו מקור מפורש לדבר זה בדברי רביז"ל (חיי מוהר"ן סי' קצז) וזה לשונו: אחר כך דבר עמי מעניין מקום ישיבתו, ואמר שאומין טוב לפניו מאד אם ירצה לישב באיזה מקום יותר טוב לפניו פה, ואמר שגם לענין הסתלקותו כשימלאו ימיו ושנותיו לארך ימים ושנים טוב גם כן פה, כי באומין היה קדושת השם גדול מאד, כי נהרגו

בין מצות עשה אחת בין מצוות רבות, כי המצוות נקראים מטעמים, כמו שכתוב (בראשית כז) 'ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי' - 'מפקודין דעשה', כמובא (בתקוני זהר ג.), וכשנשפך דמו על ידי הבושה כנ"ל, אזי צריך לשמור, שלא יינקו ממנו החיצונים הידועים, שרוצים לינק מזה הדם הנשפך. על כן צריך כסוי, שהשכינה מכסה דמהון של ישראל, שנשפך באהבה הזאת, בחינת: כאשר אהבתי, כנ"ל. וזה בחינת כסוי דם.

ובענין שפיכות דמים של ישראל יש דברים עליונים ונסתרים הרבה, בין שפיכות דמים על ידי בושה, בין שאר שפיכות דמים ממש. כי יש כמה וכמה נשמות נפולות, שאין להם עליה כי אם על ידי שפיכות דמים של ישראל - של אדם גדול, ולפעמים אין להם עליה כי אם על ידי שפיכות דמים ממש. וזה בחינת (יומא פו:) 'זדונות נעשין כזכיות'. שעל ידי הבושה ושפיכות דמים השכינה מכסה דמהון באהבה הנ"ל, וזה בחינת 'על כל פשעים תכסה אהבה', כנ"ל, ונתהפכין הזדונות לזכיות, ונתעלו הנשמות הנפולות, שהן בחינת פשעים, כי נתעלין ונתהפכין לזכיות על ידי כסוי דם באהבה הנ"ל, עכ"ל.

רבים מישראל לאלפים ולרבבות אשר מכל זה נתקדש שמו כידוע. גם רבים מתו ממש על קידוש השם, כי העכו"ם רצו שימירו דתם והם מתו על קידוש השם. וגם הנפשות מישראל שנהרגו סתם היא גם כן קדושת השם כידוע, וכמה מיתות משונות שהיו אז, וכמה גמולי מחלב ויונקי שדים שנהרגו לאלפים ולרבבות אשר כל זה היא קדושת השם עכ"ל מוהרנ"ת מדברי רביז"ל.

אולם הדברים צ"ב מה טעם יש בזה, ובפרט שמשמע להדיא בלשונו שלא בא לחדש כאן דבר זה, שהרי כתב על זה 'כידוע', וצ"ב מה מקורו והיכן זה ידוע.

דברי רביז"ל שההריגה מעלה נפשות נפולות

ונקדים לבאר דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן ח"ב סוף תורה פג, וזה לשונו:

וכשהקדוש ברוך הוא רוצה לטעום ממצוות עשה של איש ישראלי, שהוא צדיק, אזי היא בחינת איבר מן החי, שהוא אסור באכילה, וצריך שחיטה להתירה. על כן צריך שיבוא עליו בושה שהיא שפיכות דמים, בחינת שחיטה, שהיא מטהרת האיבר מן החי, ואזי יוכל השם יתברך לטעום מהמצוות עשה שלו,

השתוקקות עליון ונעשה יחוד כידוע, ולפעמים בא לצורך זה הריגה, חס ושלום, שנהרגין, חס ושלום, כמה וכמה נפשות מישראל, כדי שיהיה יחוד על ידי נפשותיהם העולות למעלה, כי לפעמים צריכין אל היחוד הרבה נפשות מאד, חס ושלום, על כן בא הריגה, חס ושלום, ע"כ.

כל נפשות ישראל בכלל זה

והנה כאן בתורה רס משמע להדיא שזה מדובר אפילו בסתם נפשות מישראל שנהרגים, ולא רק בשפיכת דם של אדם גדול כמ"ש בתורה פג תניינא, וגם לא חילק רביז"ל כאן מאיזה טעם נהרגו ההרוגים, אם על קיום האמונה או סתם שבאו הגויים לשלול ולהרוג נפשות, ומשמע שבכל אופן נעשה היחוד, אלא שכמובן יש בזה מדריגות שונות לפי גדלות האדם, ונראה שזה גם הכוונה שם בתורה פג, שבאמת בשפיכות דם ממש, נעשה כיסוי הדם בכל אופן, דהיינו בכל הריגה, ורק כשמדובר בשפיכות דם של בושא, על זה כתב שהכיסוי הדם נעשה רק בבושה של אדם גדול, וכמ"ש גם לפני כן בעניין הבושה, שמדובר באדם צדיק שעושה מצוות, ובאה עליו בושה.

ולפני שנבאר את עצם הדברים, נקדים לבאר את היסוד של דברי רביז"ל כאן במ"ש שבענין שפיכות דמים של ישראל יש דברים עליונים ונסתרים הרבה, הם חידוש עצום, כי מה שרגילים לחשוב שזה רק מכח הסתר פנים עצום ונורא, שבא מחמת רוב חטאינו, בא רביז"ל ומחדש שזה עניין שנעשה לצורך תיקון גדול.

דברי רביז"ל שהריגה עושה יחוד עליון

וכעין זה מבואר גם במאמר אחר בתורה רס קמא, וז"ל שם:

כי יש עשרה הרוגי מלכות שמסרו נפשם על קידוש ה' בשביל יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כידוע, שעקר היחוד על ידי מסירת נפש, והם ראו באותן הדורות, שאי אפשר לתקן ולעשות יחודים למעלה כי אם על ידי נשמותיהם, על כן מסרו נפשם על קידוש השם, כי כשהנפשות עולות למעלה על ידי מסירת נפש, אזי הם חוזרים להשכינה, כי משם יצאו, כי ישראל הם חלק אלוה ממעל ממש, שהם חלקי השכינה ממש, בבחינת 'העמוסים מני בטן' (ישעיה מו), וכשהם חוזרים להשכינה אזי השכינה מתפארת חזי במה ברא קאתינא לגבך (והר ויקרא יג). ואזי מתעורר

דברי האריז"ל בעניין קידוש ה'

והנה בתורה רס מבואר שההריגה היא לצורך היחוד שנעשה על ידי עליית נפשות מישראל למעלה, וזה גורם יחוד 'כידוע', ולא צויין כאן היכן זה ידוע, וכעין זה מבואר בליקו"מ תורה כ סוף ס"ו שכתב שבפטירת הצדיק ניתוסף הקדושה למעלה 'כידוע', ולא הביא מקורו, אבל הדבר מובן שהוא העניין המבואר מתוך מ"ש בכתבים בכמה מקומות (שער ההקדמות לט: , שעה"כ ענין תפילת השחר בכונת הודו, דרושי ק"ש ודרושי נפיי"א ה, ע"ח של"ט, וספר הליקוטים לך ע"פ וערל זכר), שיש ניצוצות קדושים ונשמות נפולות בעומק הקליפות ובגיהנום, וכדי להוציאם צריך שיכנס שם איש צדיק ויעלם עמו למעלה, וזה נעשה בכל עת של פטירת צדיק מישראל, וכן נעשה הדבר בעת נפילת אפיים של מי שראוי לכך, שאז מפיל האדם עצמו לתוך הגיהנום והסט"א, ובאמת שגם עצם המיתה היא בחינה זו ששולט בו מלאך המוות שהוא השטן, ואז כשעולה משם, עולה עם שלל רב, והרבה ניצוצות קדושים ונשמות רשעים.

וציין שם האריז"ל לדברי הזוה"ק (פקודי רנד:) דָּוֶד שְׁאִיל שְׁאֵלְתָא, וְלֹא אֶתְפָּרַשׁ, דְּכָתִיב (תהלים יז) מִמָּתִים יִדָּף יי' מִמָּתִים מִחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים. עַל

מֵה דָּא אַלִּין דְּאֶתְקַטְלוּ בְּקַטְוֵלִי עֲלֵמָא צְדִיקְיָא, זְכָאִין דְּלֹא חָאבוּ חוּבָה בְּגִין דִּיתְעַנְשׁוּן. תָּא חֲזִי, מִמָּתִים יִדָּף יי', מִמָּתִים מִחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים, הֵכָא אִיהוּ תְּרִי סְטָרִי, יִדָּף יי'. וְחֶלֶד, יִדָּף יי', דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּנִשְׁמַתָּא אֶתְפָּנִישׁ לְגַבְיָה. מִמָּתִים מִחֶלֶד, דָּא סְטָרָא אַחְרָא, דְּגוּפָא אִיהוּ שְׁלֵטָא עֲלוּי, דְּכָתִיב (ישעיה לח) לֹא אָבִיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חֶדְל. תָּא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא דְּאִלִּין, לְאֶשְׁלָמוּתָא דְּרוּחָא קְדִישָׁא, דְּלֵהוֹן עֲשָׂרָה רוּחִין מִתְתָּא פְּדָקָא יְאוּת, וְגוּפָא דְּלֵהוֹן יִתְמָסָר לְמַלְכוּת חַיִּיבָא. כָּל חַד נָטִיל חוּלְקָיָה, בְּרִזָּא דְּקָרְבָּנִין ע"כ, כְּלוּמַר שֶׁהַגּוֹף שֶׁל הַרוּגִי מְלוּכָה, נִשְׁלַט עַל יְדֵי הַגּוֹיִים וְהַסְט"א, וְיֵשׁ גַּם מֵעִין זֶה גַם בְּכֹל מִיתָה כִּשְׁנִמְסָר בִּידֵי מְלָאךְ הַמּוּוֹת, וְעִי"ז נִכְנָס שָׁם וּמוֹצִיא מִשָּׁם הַרְבֵּה נִי"ק וְעוֹלִים לְמַעְלָה.

ועוד מבואר בכתבים שם, שע"י ההריגה והמסירות נפש נעשה יחוד עליון בין קוב"ה ושכינתיה שהם תפארת ומלכות, או יחוד עליון יותר בין אבא ואמא שהם חכמה ובינה, הכל לפי גודל חשיבות המסירות נפש והעלאת המ"ן, כי זה כלל גדול מה שמביא רביז"ל כאן בתורה רס, שאין יחוד לפני שעולה תשוקה מלמטה לעורר את התשוקה העליונה, כידוע בעניין העלאת מ"ן, וכן נעשה כאן, שבעלות הנפשות

בין אבא ואמא שהם חכמה ובינה ולא רק בין קוב"ה ושכינתיה שהם תפארת ומלכות, ומבואר שם שעל שם זה נקרא שנהרג 'על קידוש ה'', שזה על שם שנעשה יחוד בין חכמה [הנקראת קודש] ובינה, וזה נעשה רק כשנהרג על קידוש ה', ומבואר שם שאז עולים נשמות שהיו שקועות מאוד במעמקים, ולא היה מי שיעלם ומי שיגרום יחוד, כי אם על ידי הריגה על קידוש ה'.

נבלת עבדיך ובשר חסידיך

ואחרי הקדמה זו מובן ממילא, שמה שכתב רביז"ל בתורה רס שההריגה באה לצורך היחוד, ומ"ש בתורה פג תניינא שההריגה באה לצורך העלאת נשמות נפולות, הם עניין אחד שנעשה זה אחר זה, שהעלאת הנפשות גורם את היחוד, אלא שרביז"ל כדרכו מלביש את הדבר בעוד עניינים של כיסוי הדם, כדי ללמדינו את עומק הדבר סוד סתרים וארחות חיים, וכמו שיתבאר בע"ה.

ואמנם בדברי האריז"ל שהבאנו, עדיין לא נאמר שיש יחוד ויש עליית ני"ק ונשמות, רק על ידי מיתת והריגת נפש צדיק שיכול לעלות, ואז ממילא מעלה עמו עוד נפשות ועושה יחוד, ומוהרנ"ת האריך בכמה מקומות בעניין זה בביאור מעלת קברי צדיקים שעל

השכינה מתפארת אל הקב"ה באותם נשמות וני"ק, וממילא ע"י התפארות זו, הקב"ה משתוקק אל השכינה יותר ויותר, ונעשה יחוד, וממילא נשפע שפע, כי כל השפע הרי נשפע על ידי היחודים העליונים.

ואמנם מובן למשכיל ומתבונן, שיש קשר בין שני העניינים, שדווקא משום שהצדיקים במיתתם ומסירות נפשם, מעלים נשמות וני"ק מעמקי הקליפות, ע"כ נעשה יחוד עליון יותר, כי הרי יש מה להתפאר בכל אחד מישראל, וממילא כאשר המסירות נפש מעלה נשמות נפולות מעמקי הקליפות, הרי יש עוד ועוד התפארות, ובזה הנערה באה אל המלך.

ומבואר עוד בכתבים, שיחוד תחתון שנקרא יחוד קוב"ה ושכינתיה נעשה בכל זמן שבני אדם מוסרים נפשם למיתה טבעיית ברצון, אם בפועל ממש או כשמקבלים עליהם מיתה ברצון בעת נפילת אפיים, אבל ביותר נעשה תיקון זה על ידי הריגה על קידוש ה', אם כשזה נעשה בפועל ממש כמו הרוגי מלוכה, או על ידי שמקבל על עצמו ליהרג על קידוש ה' בקריאת שמע, והמעלה של הריגה על פני מיתה טבעיית, הוא שאז נעשה עי"ז יחוד

איזה סיבה שתהיה, ותהיה באיזה יהודי שיהיה, גם אם הוא פושע ישראל, תמיד נחשבת ההריגה למיתה על קידוש ה', כי זה מיוסד על מה שנתבאר מדברי האריז"ל, שפירוש קידוש ה' איננו כפשוטו, שמתגדל ומתקדש שמו בעולם, אלא ע"פ הכוונה שביאר האריז"ל שהבאנו, דכיוון שלא היתה זו מיתה טבעיית, אלא מתו על ידי הריגה, נעשה יחוד עליון של חכמה ובינה ולא של תפארת ומלכות, ויחוד חכמה ובינה, נקראים בשם קידוש ה', כי החכמה נקראת קודש וכמו שהבאנו, ואף שאין זה מתקרב לדרגת המתים על קידוש שמו ממש, לקיים תורתו, אבל בכל זאת, גם זה עושה יחוד עליון כמבואר בדברי רביז"ל בתורה רס.

וזה משום שגם כנשמות פושעי ישראל שייך לומר מה שהביא רביז"ל בתורה רס, שהנשמות של הנהרגים חוזרים אל השכינה שתתפאר בהם חזי במאי ברא אתינא לגבך ועי"ז נעשה היחוד, כי הרי זה יסוד שיסוד רביז"ל בתורה יד ס"ג ותורה יז ס"א ובח"ב תורה מ, שהשי"ת מתפאר מכל אחד מישראל וגם מפושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל עליו שנקרא פושע ישראל, וא"כ גם מעליית נשמתו יוכל להיות התפארות, ולא עוד אלא שממילא

ידם אפשר להעלות נשמות שנפלו מאוד (עי' ליקוה"ל הלכות חוה"מ ה"ד י"טו, והלכות נזיקין ה"ג ח), משא"כ בנידון דידן שנהרג רשע, מהיכי תיתי שהוא עצמו יכול לעלות, עד שרביז"ל מחדש שגם מעלה עמו ני"ק ונשמות נפולות, ומה בין זה למיתה טבעיית שמת רשע, שאז לא עולה אלא יורד, עד שימות צדיק ויעלהו עמו, ומהיכן המקור למה שנתבאר מדברי רביז"ל כאן בתורה רס, שכל הריגה של נפש מישראל עושה יחוד, כלומר שאם המיתה נעשתה על יד גויים, אז עולים הנפשות ההם בוודאי אף אם היו רשעים, וממילא נעשה יחוד, וגם העלאת נפשות אחרים.

ונראה שיסוד הדבר הוא בגמ' מפורשת שאמרו (סנהדרין מד.) על פסוק (תהלים עט ב) נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף שמים בשר חסידיך לחיתו ארץ, וביארו בגמ' שנבלת עבדיך הם צדיקים שנהרגים בידי המלכות, ובשר חסידיך הם פושעי ישראל שנהרגים שלא כדין על ידי הגויים, שעל ידי הריגה זו יש להם כפרה ונקראים בשם חסידים.

ההתפארות שיש בכל אחד מישראל

וממילא מצינו מקור וגם מובנים דברי רביז"ל בחיי מוהר"ן, שגם כל הריגה על ידי גויים, תהיה משום

ב] ומה עניין אבר מן החי ושחיטה לכאן.

ג] למה עלולים החיצונים לינוק מהדם הנשפך, ובפרט שהוא נשפך לשם שמים.

ד] לא בכל שפיכת דם יש מצוות כיסוי הדם, כי אם בחיה ועוף, ולא בבהמה ואדם.

ה] למה הכניס לכאן את העניין שהמצוות נקראים בשם 'מטעמים כאשר אהבתי', [ואולי בא לרמז על מ"ש שם בפסוק (בראשית כו ג-ד) שא נא כליך וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, ואמרו במדרש (ב"ר סה יג) שמ"ש 'שא נא כליך' הכוונה היא שישחיו סכיני וישחוט, שלא יאכילנו טריפות ע"כ, וממילא מובן מזה, שיש שחיטה גם בעניין המצוות הנקראים בזוה"ק בשם 'עשה לי מטעמים כאשר אהבתי'].

ו] מה השייכות בין כיסוי פשעים לכיסוי דם הנשפך, עד שע"ז נתעלים הנשמות הנפולות.

ולפני שנבוא אל הביאור יש להקדים, שמאמר זה, תורה פ"ג תנינא, הוא מאמר קשה מאוד, ויש אומרים שהוא נשאר מספר הנשרף (כן שמעתי ממר"ח הגה"ח רנ"צ קניג ז"ל), וע"כ

מעלה עמו עוד נפשות אחרים נפולות כמבואר בתורה פג תנינא, וכמו שהבאנו יסוד הדברים מדברי האריז"ל.

קריאת מדברי חיי מוהר"ן

ואמנם יש להעיר על זה, שבכמה מקומות בחיי מוהר"ן מבואר שאלו נהרגו על קידוש ה' באומין, לא היתה להם עליה עדיין אף שעברו שנים רבות, והיו בבחינת תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות, עד שנסתלק רביז"ל שם בשביל תיקונם (ע"י חיי"מ סי' קצא וסי' רה), וצ"ע בזה, שהדברים נראים סותרים למה שמבואר כאן, אמנם במקום אחר בחיי"מ מבואר שזה היה משום שמתו שם באומין גם יונקי שדים קודם זמנם (שם סי' קנא) [וגם כתב (שם) שזה מדובר בנשמות מכמה מאות שנים, וצ"ב על מה מדובר, שהרי אלו שלושים אלף שמתו באומין על קידוש ה' היה רק ארבעים ושלוש שנים לפני פטירת רביז"ל], וצ"ע.

שאלות בתורה פג תנינא

ועתה נשוב לעיין ולבאר דברי רביז"ל בסוף תורה פג תנינא שהבאנו לעיל, כי יש להתבונן בדבריו הקדושים:

א] למה המקיים מצווה אין מצוותו שלימה עד שתבוא עליו בושא.

בחינת כי עליך הורגנו כל היום וכו', וכמו כן בכל העבודות והקדושות שאדם רוצה לקדש עצמו אע"פ שאינו זוכה ח"ו לקדש עצמו כראוי, אע"פ כן, היגיעה בעצמה והיסורין והבלבולים שיש לו מזה, מחמת שרוצה וחפץ לקדש עצמו, רק שאין מניחין אותו, זה בעצמו הוא בחינת קרבנות בחינת כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה, על כן על האדם לעשות את שלו תמיד, לייגע עצמו בעבודת ה' בכל מה שיוכל, ואת כל אשר תמצא ידך לעשות עשה, אע"פ שקשה עליו מאד ונדמה לו שאין מניחין אותו כלל ומרחיקין אותו מאד מאד ואינו זוכה לעשות כראוי שום דבר שבקדושה, אע"פ כן עליו לעשות מה שיוכל, וה' הטוב בעיניו יעשה ע"כ.

מה מקור הדברים בזה"ק

והנה מ"ש רביז"ל שמסירות נפש בתפילה ועבודה זה בחינת קרבנות ומסי"נ מעין מ"ש נחשבנו כצאן טבחה, הביא לזה מקור מהזוהר, שהפסוק הזה מדבר על תפילה, ואמנם יש שתי גירסאות בשיחות הר"ן, שיש גורסים (דפוס תורת הנצח) 'איתא בתיקונים', ולא צויין היכן, ויש גורסים (דפוס משך הנחל) 'איתא בזוהר' וציינו למדה"נ חיי שרה (קכד:), אולם שם איתא רק זה הלשון

כדי להבינו נצטרך להביא מדברי רביז"ל במקומות אחרים.

דברי רביז"ל שיחות הר"ן בענין המסירות נפש בתפילה

ואכן נקדים מ"ש בשיהר"ן (סי' יב) וז"ל:

אלו הרוצים להיות אנשים כשרים ולכנוס לעבודת ה', ואזי יש הם בלבולים גדולים ומניעות גדולות, ואינם יכולים לתת עצה לנפשם איך לעשות מחמת גודל הבלבולים והמניעות שיש להם, וכל מה שרוצים לעשות בעבודה, קשה להם לעשות כראוי, דע שזה בעצמו שהם מתייגעים ולהוטים לעשות איזה עבודה או לקדש עצמו באיזה קדושה אע"פ שאינם יכולים לגמור כראוי, זה בעצמו שהם מתייגעים ולהוטים אחר זה הוא בחינת קרבנות בבחינת כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה (תהלים מד כג), ואיתא [בזוהר] [בתיקונים] שזה בחינת תפילה שהיא בחינת קרבנות, היינו שכשרוצים להתפלל ואין מניחין אותו ומבלבלים אותו בכמה מיני בלבולים, והוא צריך לכמה יגיעות בשעת התפילה, ואזי אפילו אם אינו זוכה להתפלל כראוי, אע"פ כן, היגיעה בעצמה שמגיע עצמו בכל כוחו ומוסר נפשו להתפלל כאווי, זה בעצמו בחינת קרבנות

וְחִינוּן דְּאַרְעָא, וְאַעִיל לָן לְמַהְוֵי לָן
חולקא בְּמִלְאָכְיָא, דְּאַיִנוּן חֵיּוֹת
הַקְדָּשׁ ע"כ.

[תרגום: וְכַנְפֵי הַשְּׂכִינָה הֵם כְּסוּי דָם
חָה או עוֹף, שְׁהֵם פְּנֵי יוֹנָה, וְאַלּוּ
הֵם פְּנֵי מְצוּנָה, שְׁמַכְסִים עַל דְּמִיָּהּ,
שְׁלֹא שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם כְּלָבִים שְׁהֵם
חֲצוּפִים, שְׁהֵם מְלֹאכֵי חַבְלָה וְשְׁלֹא
מְפִירִים בְּהֵם בְּעֲלֵי הַחֻבּוֹת, כִּף הַדָּם
הוּא הַנְּפֵשׁ, וְהַעֲפָר שְׁמַכְסָה עֲלָיו
רוֹמְזוּ וְכִפְר אֲדַמְתּוּ עִמּוּ.]

וְעוֹד, שְׂכִינָה הִיא בּוֹדֶקֶת סִמְנֵי חָה
או עוֹף מְבַנֵּי אָדָם שְׁדוּמִים לְחֵיּוֹת
וּבְהֵמוֹת וְעוֹפּוֹת, שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר
וְשַׁחֲטָתֶם בְּזָה, בְּדַק כְּמוֹ זֶה, שְׁהֵם
סוֹבְלִים מְכוֹת, כְּמוֹ שְׁבֹאֲרוּהוּ כִּי
עֲלִיף הוֹרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם, וּבְכָל יוֹם לֹא
מְנִיחִים אֶת הַתְּפִלוֹת, וּבוֹדֵק אוֹתָם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכִמְהַ מְכוֹת,
וְאוֹמְרִים זֶה לְזֶה בְּתַפְלוֹת הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא גָּאֵל אוֹתָנוּ מִדִּין הַבְּהֵמוֹת
וְהַחֵיּוֹת שֶׁל הָאָרֶץ, וְהַכְּנִיס אוֹתָנוּ
שְׁיִהְיֶה לָנוּ חֵלֶק עִם הַמְּלֹאכִים, שְׁהֵן
חֵיּוֹת הַקְדָּשׁ].

הרי מפורש בתיקון"ז שיש בני אדם
שבמעשיהם הם דומים לחיות
ועופות, ושייכת בהם שחיטה, וזה
כאשר הם מתפללים, והקב"ה מכה
אותם בכמה מכות ויסורים, והם לא
מניחים את התפילה בשום אופן,
ובזה נחשב להם כאילו נתקיים בהם

וְתֵאנָא כָּל הַמְכוּיִן לְבוּ בְּהַאי פְּסוּקָא
כְּדִי לְמָסוּר נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ
מַעֲלָה עֲלָיו הַפְּתוּב פְּאֵלוּ נְהַרַג בְּכָל
יוֹם עֲלָיו, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים מה)
כִּי עֲלִיף הוֹרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם ע"כ, וזה
מדבר במי שמוסר נפשו בק"ש
וכיו"ב, וזה לא מעניין דברי רביז"ל,
וע"כ נראה שהגירסא הנכונה היא
איתא בתיקונים, והכוונה היא
לדברי התיקון"ז (תיקון כא, נט:), וזה
לשון התיקון"ז:

וְנִדְפוּי דְשְׂכִינְתָא אֵינּוּן כְּסוּי דָם חָה
או עוֹף, דְּאַיִנוּן פְּנֵי יוֹנָה, וְאַלִּין
אֵינּוּן פְּנֵי מְצוּנָה, דְּמַכְסִין עַל
דְּמִיָּהוּן, דְּלֹא שְׁלִטִין עֲלֵיהוּ כְּלָבִין
דְּאַנּוּן חֲצוּפִין, דְּאַיִנוּן מְלֹאכֵי חַבְלָה,
וְדְלֹא אֲשַׁתְמוּדְעוּן בְּהוֹן מְאַרֵי
חוּבִין, הֵכִי הַדָּם הוּא הַנְּפֵשׁ, וְעַפְרָא
דְּמַכְסָיָא עֲלָיו רְמִיזוּ (דברים לב מג) וְכִפְר
אֲדַמְתּוּ עִמּוּ.]

וְעוֹד שְׂכִינְתָא אֵיִהִי בְּדִיקַת סִמְנֵי
חָה או עוֹף, מְבַנֵּי נֶשְׂא דְדַמְיִין
לְחִינוּן וּבְעֵירָן וְעוֹפִין, דְּעֲלִיָּהוּ
אַתְמֵר (שמואל א יד לד) וְשַׁחֲטָתֶם בְּזָה,
בְּדוּק כְּמוֹ זֶה, דְּאַיִנוּן סְבָלִין
מְכַתְּשִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ כִּי עֲלִיף
הוֹרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם (תהלים מד כג), וּבְכָל
יוֹמָא לֹא מְנִיחִין צְלוֹתֵינוּ, וּבְדִיק לֹן
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכִמְהַ מְכַתְּשִין,
וְאַמְרִין זֶה לְזֶה בְּצְלוֹתֵינוּ, קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא פְּרִיק לָן מְדִינָא דְּבְעֵירָן

עשה לי מטעמים כאשר אהבתי ולא
 כאשר אהבת, והרי השי"ת אוהב מי
 שמנוסה ובדוק ביסורים של
 חלישות הדעת, ובכמה דחיות,
 ובכל זאת לא עוזב את העבודה, כי
 זה מה שהשי"ת אוהב, וכמ"ש
 מוהרנ"ת בחי"מ (סי' תקנה) אמר לי,
 וכי אין אתה יודע מה שהשם יתברך
 חפץ, השם יתברך אוהב אדם
 מרוקח, גאט האט ליעב א
 גיפרעגילטן מענטשן, (המשמעות והתרגום
 הוא לכאורה: השי"ת אוהב אדם מטוגן בשמן רותח).
 ועל זה נאמר עשה לי מטעמים
 כאשר אהבתי, כאשר אהבתי דייקא.

ועניין אבר מן החי, היינו אבר
 שעדיין יש בו חיות, ורומז על מי
 שעובד את ה' בחיות, [ובגמ' ברכות
 נא. אמרו תנא עשרה דברים נאמרו
 בכוס וכו' חי וכו' ופרש"י בפירוש
 השני בזה"ל: חי, בלע"ז פריש"ק
 (טרי, שרק עכשיו נמזג) עכ"ל, ועי' גם
 ברא"ש סוכה פ"ג שהביא
 מירושלמי שלולב היבש פסול
 משום לא המתים יהללו יה, כלומר
 שחי הוא מי שהוא רענן ולא יבש],
 ולכאורה הרי החי משובח יותר מן
 המת, ועבודה בחיות עדיפה,
 ועבודה בלי חיות אין בה טעם וריח,
 אבל לפעמים השי"ת אוהב את
 השחוט, ורוצה שיעבדנו האדם
 מתוך התאמצות וכלי חיות, ואומר
 עשה לי מטעמים כאשר אהבתי,

שחיטה, וע"ז נאמר כי עליך הורגנו
 כל היום, והבין רביז"ל שכוונת
 התיקו"ז היא, שהקב"ה בודק אותם
 בכמה מכות בעצם מעשה התפילה,
 שמן השמים אין מניחים אותם
 להתפלל כראוי וכרצונם, והקב"ה
 מביא עליהם מחשבות זרות, וזה
 להם ליסורים ממש, ובכל זאת הם
 לא מניחים ולא עוזבים את התפילה
 כלשון התיקו"ז, וזו היגיעה
 והמסירות של הרצון, זה גופא כמו
 מסי"נ, אף שלא מצליחים להתפלל,
 ואף שהם עדיין דומים לחיות
 ועופות.

וכמו כן בכל דבר קדושה, שהאדם
 להוט אחרי זה, ומתפלל ומבקש
 ומנסה ומשתדל, אבל לא מצליח,
 ועוד נכשל בינתיים בכמה
 מכשולות, ובכל זאת לא עוזב את
 העבודה והיגיעה, הרי כל זה נחשב
 להם למסי"נ, ועליהם נאמר, כי
 עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן
 טבחא.

ביאור תורה פג

ומזה נשוב בע"ה לבאר דברי רביז"ל
 בתורה פג תניינא, וליישב מה
 שהקשינו.

וכוונת רביז"ל שם היא, שכאשר
 אדם בא לקיים מצווה, וחושב שזה
 מטעמים להשי"ת, אומר לו השי"ת,

על כל פשעים תכסה אהבה

אבל אז באה השכינה, ועל כל פשעים תכסה אהבה וזדונות נעשים לזכויות, ועולים נשמות נפולות כדברי רביז"ל, והקשינו מה עניין כיסוי פשעים לכיסוי דם, ומה עניין כיסוי דם אצל דם אדם, והרי כיסוי הדם נאמר בדם חיה ועוף, אכן כבר הבאנו דברי התיקו"ז (טז): שבסמוך לאותו מאמר שציין רביז"ל בשיהר"ן, כמקור לזה שהלהוט אחרי עבודה"ש נחשב שמת ונהרג על קידוש ה', הרי אמרו שם שהשכינה מכסה דם החיות והעופות, שלא ישלטו על הדם אותם כלבין דחציפין, וכמ"ש שם: וְגִדְפוּי דְשְׂכִינְתָא אֵינּוּן כְּפוּי דָם תְּהֵא או עוף, דְּאֵינּוּן כְּנָפֵי יוֹנָה, וְאֵלִין אֵינּוּן כְּנָפֵי מְצֻנָה, דְּמְכַסְּיָן עַל דְּמֵיהוֹן, דְּלֹא שְׁלֹטִין עַלְיְהוֹן כְּלָבִין דְּאֵינּוּן חְצִיפִין, דְּאֵינּוּן מְלֹאכֵי חַבְלָה, וְדִלָּא אֲשַׁתְּמוּדְעוּן בְּהוֹן מְאָרֵי חוֹבִין, הֵכִי הָדָם הוּא הַנְּפֹשׁ, וְעַפְרָא דְּמְכַסְּיָא עַלְיוֹן רְמִיז (דברים לב מג) וְכִפְרָא אֲדַקְּמוּ עִמּוֹ.

וכיסוי דם זה, הוא דמם של אותם בני אדם שנחשבים לחיות ועופות במעשיהם, כמו שאמרו מיד אחרי כן שם בתיקו"ז, וְעוֹד שְׂכִינְתָא אֵיְהִי בְּדִיקַת סִימְנֵי תְּהֵא או עוף, מְבַגְּי נְשָׂא דְּדַמְיָן לְחִיּוֹן וּבְעִרְרָן וְעוֹפִין,

והרמז לזה שאבר מן החי הרי אינו ראוי לאכילה, אף שזה חי.

וכשעובד את ה' באופן זה, הרי זה נחשב למסירות נפש ונחשב כצאן טבחה כמבואר בשיהר"ן שם, וזה גם נחשב לשפיכות דמו כמבואר למעייין בתורה וס"ב שהבחינה של הבא ליטהר אומרים לו המתן, זה גופא נחשב לשפיכת דמו להפוך דם לדום, וזה בחינה של ישמע בזיונו ירום וישתוק, (כידוע ביאור זה מדברי מוהר"ן וביאור הליקוטים שם), וזה גם מ"ש רביז"ל כאן בתורה פג, שהבא לעשות מצווה זה כמו אבר מן החי ואין זה מטעמים כאשר אהבתי, עד שתבוא עליו בושה ושפיכות דם, דהיינו שמביישים אותו מן השמים, ואין נותנים לו לקיים מה שחפץ ומשתוקק, ובינתיים נכשל בכמה מכשולות, וזה גופא נחשב לשפיכת דמו, כי הוא מת בסטרא דמותא, שהיצר הרע שהוא השטן והוא מלאך המוות מנצחו בינתיים, וזה ביאור מ"ש רביז"ל כאן, שהחיצונים רוצים לינוק מהדם הנשפך, והקשינו למה זה יכולים לינוק ממה שנשפך לשם שמים, ועתה מבואר הדבר, כי באמת הדם שנשפך היינו המכשולות שלו, והחיצונים חושבים שאכן זה נחשב לחלק שלהם.

הבחינה של שפיכות דם שיש לעובדי ה' בעבודתם, היא גם כן באותו אופן, כמו שיתבאר.

כי כשאדם בא לעבוד את ה', והשי"ת אומר לו המתן והוא להוט להצליח ואינו יכול, ובזה נשפך דמו בבושה, וגם נשפכים ממנו חלקי קדושה אל יד יצר הרע, הנה אותם חלקים שיורדים כרגע אל יד הסט"א, יהפכו מעוונות לזכויות, כי בסוף כשיזכה לעלות, אז לא די שיוציאו את כל החלקים מה ששלט היצה"ר עליהם, אלא זה עוד ייחשב כמו הגופות של הנהרגים והמתים ששולטים עליהם יד הגויים, שזה גורם שיתלשו עמם הרבה שלל ויקחו אותם עמם בעלייתם.

ובזה מתבאר יותר מ"ש רביז"ל בשיהר"ן שהמתייגע בעבודת ה', אף שאינו מצליח, נחשב לו כקרבנות ומסירות נפש, וע"ז נאמר כי עליך הורגנו כל היום, וכמו שהבאנו את הדברים באריכות, ובפשטות כוונתו רק לומר, שהגיעה היא מסירות הרצון ונחשבת כמסירות הנפש, ומה שמסיים שם בשיהר"ן שאף שאינו מצליח בכל זאת נחשב לו עצם היגיעה כקרבן, זה עניין בפני עצמו, אבל לפי מה שנתבאר עתה הרי נמצא, שגם לזה יש דוגמא בעניין

ומדובר בדמם שנשפך בעבודת ה' שלהם כמו שהבין רביז"ל בשיחות הר"ן סי' יב, וכמו שנתבאר, ועל זה אמרו שהשכינה מקיימת כיוסי דמם, וממילא על כל פשעים אלה, תכסה אהבה, דהיינו על הפשעים שנעשים תוך כדי הרצון החזק לעבוד את ה', אלא שלא מצליחים להוציא מכח אל הפועל את מה שחפצים ורוצים, שאז נחשבים המכשולות לשפיכות דם של בושה, והשכינה מכסה דם המכשולות, ונעשים לזכויות.

עומק עניין מסירות נפש בעבודת ה'

והנה רביז"ל משווה ומחבר במאמר זה, את הדם הנשפך בבושת עובדי ה' בעבודתם, עם הדם הנשפך ממש על ידי הריגת נפשות מישראל, שבשני האופנים עולים נשמות נפולות מעמקי הקליפות, והרי נתבאר לעיל שבכל עת שיש הריגה על קידוש ה', דהיינו שנהרגים על ידי גויים, עולים נפשות נפולות מעמקי הקליפות, ונתבאר שזה על ידי שהנפשות של ההרוגים עוברים דרך הסט"א והגיהנום, כי הגופות שלהם נמסרו ליד הגויים הרשעים שהם מסטרא דמותא, וממילא כשעולים נשמותיהם, הם לוקחים עמם בעלייתם הרבה שלל מתוך הסטרא אחרא, וממילא מובן שגם

ונמסרים בידם, אבל דווקא על ידי זה, הרי עולים הרבה ניי"ק ונשמות נפולות שנמצאים אצל הסט"א משנים קדמוניות.

כמו כן ממש הוא בעניין אלו שנהרגים בעבודת ה', כלומר מ"ש רביז"ל בשיהר"ן, שהמתייגעים בעבודת ה' ואינם מצליחים, נחשבים כצאן טבחה, ונתבאר שהיינו דמה שהם נכשלים בינתיים עד שיצליחו לעבוד את ה' כרצונם נחשב שהם נמסרים ביד הסט"א והגויים, אבל בסוף יתגלה שכל גדולת הסט"א וכל המכשולות, היו לרעת הסט"א ולגדולתינו, וכמבואר בשיהר"ן (ס"א) שיש עניין שנתהפך הכל לטובה.

עניין השבויים ביד האומות

והנה הארכנו בס"ד לבאר עניין הנהרגים ביד גויים, אשר רביז"ל אמר על זה שיש בזה דברים עליונים ונסתרים הרבה, ואמנם נראה שכל זה שייך גם לעניין השבויים ביד גויים, כי גם עניין השבי של בני ישראל ביד האומות, הוא כמו הניצוצות הקדושים השבויים ביד הסט"א, וכאשר יצאו השבויים מתחת יד הגויים אשר שבו, במהרה, לא יצאו ריקם, אלא יוציאו את כל השלל של הני"ק אשר שם, לקיים מ"ש וינצלו את מצרים

מסירות נפש, כי כמו שאם נתקיים הכתוב כפשוטו רחמנא ליצלן, כי עליך הורגנו כל היום, הרי הגופות נמסרים ליד הגויים והסט"א, והם שולטים בזה על ישראל, אלא שהנפש נמסרת אל השי"ת, כמו כן ממש נעשה עם זה האדם שחפץ לעבוד את ה' ואינו מצליח, שמוסר רצונו ונפשו לה', אבל בינתיים נכשל הרבה ונמסר ביד הסט"א, ובזה נחשב ממש כמו שנהרג על ידי הגויים והסט"א והיצה"ר.

יושב בשמים ישחק

אבל כמו שבעניין הנהרגים על קדושת שמו, מתקיים מ"ש (תהלים ב"ד) על מלחמת גוג ומגוג, יושב בשמים ישחק, ה' ילעג למו, והיינו כמו שביאר רביז"ל (סוף תורה כא) שלעתיד יתגלה שכל גדולתם של הגויים ששלטו עלינו, היתה זו באמת רק גדולתינו עליהם, ופירש בזה מ"ש (תהלים קכ"ו) אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה הגדיל ה' לעשות עמנו עיי"ש, וזה יהיה השחוק הגדול לעתיד, לקיים מ"ש ה' ילעג למו, כי יתגלה שמה שהיה נראה שהם שולטים ומנצחים, היה זה באמת נצחון שלנו, ויש לבאר הדבר בדוגמא זו של הנהרגים על קידוש ה', שהגויים שולטים על הגופות של ישראל רח"ל, והורגים אותם

ישראל, "לקרא כלם בשם ה'" עכ"ל.

וזה גם העניין המבואר בליקו"מ בכמה מקומות, בתורה יז (סעיף ו) שמבאר שככל שהסט"א מתחזקת להעלים את חלקי הקדושה שנפלו, זה גורם שהקדושה נקשרת בכמה קשרים עם הסט"א, ואז כשבעלי תשובה עולים, תולשים עמם חלקים מהסט"א, והם הגרים, וכן מבואר בתורה ח בח"ב (סעיף ג), שכשיש לסט"א שליטה על תפילה, זה כדי שיצטרך להקיא, ואז יקיא את עצם חיותו עם כל מה שבלע.

חקיקת דמות הנהרגים בלבושו של הקב"ה

והנה מבואר במדרש (תהלים ט) ובזוה"ק (בראשית לח): שהקב"ה מצייר דמותם של כל הנהרגים על ידי הגויים בפורפירא דיליה, כלומר במלבוש שלו, ולעתיד כשיבוא לנקום דם עבדיו השפוך, ילבש השי"ת את אותו לבוש, וינקום בהם, וע"ז נאמר ידן בגוים מלא גויות.

וז"ל הזוה"ק שם: לְגוֹ מַהֲאֵי הֵיכְלָא קְיָיִמִין וכו', וְעֵילָא מְנַהוֹן מְשִׁיחַ דְּאִיהוּ עָאל וְקָאִים בְּיַנְיָהוּ וְנַחֲתִית לִוְן וכו'. וְכַד נַחֲתִית נַחְתִּין עֲמִיה פְּמָה נְהוּרִין וְזִיוִין מְנַהֲרִין לְכָל אַנְוִן

שעשאוה כמצולה שאין בה דגן (ברכות ט:), ומי יודע מה הקב"ה מסובב כל הסיבות עושה בזה, אולם קשה לדבר בזה, אחרי שאנו נמצאים בזמן שעדיין השבויים בשביים, וכאשר מבארים את העניין כאילו זו סוגיא בתורה שאינה נוגעת לנו, מתקבל הרושם כאילו שמזלזלים בכאב וצער הסובלים, אשר לא ניתן לתאר, ע"כ לא נאריך בזה.

ורק נציין לדברי רביז"ל בתורה סב (ס"ו) שכתב בעניין שרה אמנו אשר נשבתה אצל פרעה, שיש עת אשר שלט האדם בליעל באדם דקדושה לרע לו לאדם בליעל, וזה לשונו: "ויראו אותה שרי פרעה" (בראשית יב ו), היינו, שאלו השרים הנ"ל, רואים את יופי הוד הדבור, "ויהללו אותה אל פרעה" (שם). וכל זה הוא מכוון מהשם יתברך, כדי להוציא בלעם מפיהם, בחינת: "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו" (קהלת ח ט). וזה: "וינגע ה' את פרעה" (שם). וזה "אשה יראת ה' היא תתהלל" (משלי לא), בחינת: "ויהללו אותה אל פרעה". אין זה אלא בשביל, "תנו לה מפרי ידיה". הינו, להוציא ניצוצות הקדשה מביניהם. כשהיא מוציאה כל חיותה מבין הקלפות, אזי משליכין כל העכו"ם את אליליהם, ופונים כלם לאמונת

וְלָדוֹן עַמִּים, שְׁכָתוֹב דָּדִין בְּגוֹזִים מְלֵא
 גְּוִיּוֹת. עַד שֶׁבָּא וּמְנַחֵם אוֹתָם,
 וַיּוֹרְדִים עִמּוֹ מְאֹרֹת וְעֵדוּנִים
 לְהַתְּעֵדוֹן, וְכַמָּה מְלֹאכִים וּמְרַפְּבוֹת
 עִמּוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמַלְבוּשׁ
 לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אוֹתָם נִשְׁמֹת
 הַהֲרוּגִים, וְשָׁם מִתְּעַדְנִים כָּל אוֹתוֹ
 זְמַן שֶׁהוּא עוֹלָה וַיּוֹרְדִי].

עניין הלבוש הוא גילוי הסוד

ויש להבין, מה עניין הלבוש מלכות
 הזו, ומה צריך השי"ת לחקוק את
 כל הנהרגים באותו הלבוש, ואם
 משום שלולא זה יכולים הגויים
 להכחיש את ההריגה, הרי גם אחרי
 החקיקה יכולים להכחיש, ובזוה"ק
 הרי מבואר שזה שיך לעניין
 הנחמה שהוא מנחם את אותם
 שנהרגו, וזה עניין פלא.

ונראה שהחקיקה הזו, היא להראות
 את מעלתם של הנהרגים על קדושת
 שמו ביד הגויים, ולגלות מה עניין
 ההריגה, ומה התועלת של דבר זה
 בעולם, כי עתה על ידי החקיקה
 נודע שהלבוש מלכות של השי"ת
 נוצר דווקא על ידיהם, וכל אחד
 ואחד מישראל שמת ביד הגויים,
 אורג חוט נוסף באותו לבוש גאות,
 שה' לבש כשהוא מגלה מלכותו,
 כמו שיתבאר.

הִיכָלִין וְאַסְנוֹתָא וּנְהוּרָא לְכָל אַנּוּן
 קְטוּלִין וּבְנֵי מַרְעִין וּמְכַאוּבִין
 דְּסָבִילוּ עִמִּיהָ דְמַשִּׁיחַ. וּכְדִין
 פּוּרְפִירָא לְבִישׁ. וְתַמָּן חֲקִיקִין
 וּרְשִׁימִין כָּל אַנּוּן קְטוּלֵי דְשָׂאָר עִמִּין
 עוּבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
 בְּהוּא פּוּרְפִירָא. וְסָלִיק הַהוּא
 פּוּרְפִירָא לְעֵילָא וְאַתְחַקֵּק תַּמָּן גּוֹ
 פּוּרְפִירָא עֲלָאָה דְמַלְכָּא. וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא זְמִין לְאַלְבָּשָׁא הַהוּא
 פּוּרְפִירָא וּלְמִידִין עִמִּין דְּכְתִיב (תהלים
 ק) דָּדִין בְּגוֹזִים מְלֵא גְּוִיּוֹת. עַד דִּי
 אֲתָא וּנְחִים לוֹן וּנְחִתִין עִמִּיהָ נְהוּרִין
 וְעֵדוּנִין לְאַתְעֵדְנָא וְכַמָּה מְלֹאכִין
 וּרְתִיכִין עִמִּיהָ. כָּל חַד וְחַד
 בְּמַלְבוּשָׁא לְאַתְלַבֵּשָׁא בְּהוּ כָּל אַנּוּן
 נִשְׁמֵתִין דְּקְטוּלִין וְתַמָּן מִתְּעַדְנִין כָּל
 הַהוּא זְמַנָּא דְאִיהוּ סָלִיק וּנְחִית.

[תרגום: לפנים מההיכל הזה עומדים
 וכו', ומעליהם משיח, שהוא נכנס
 ועומד ביניהם. וכשיוֹרד, יורדים
 עמו כמה אורות וזוים מאירים לכל
 אותם היכלות ורפואה ואור לכל
 אותם ההרוגים ובני חֲלָאִים
 ומכאובים שסָבְלוּ עִם הַמַּשִּׁיחַ. וְאִז
 לּוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מְלָכוֹת. וְשָׁם חֲקִיקִים
 וּרְשִׁימִים כָּל אוֹתָם הַרוּגִים שֶׁל שְׂאָר
 הָעַמִּים עוּבְדֵי עַפּוּ"ם בְּאוֹתָהּ
 פּוּרְפִירָה, וְעוֹלָה אוֹתָהּ פּוּרְפִירָה
 לְמַעְלָה, וּנְחַקֵּק שָׁם תוֹךְ הַפּוּרְפִירָה
 הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עֲתִיד לְלַבֵּשׁ אוֹתָהּ פּוּרְפִירָה

שהיו נסתרים נעשים גלויים, ומה שהיה בפנימיות נעשה בחיצוניות.

מצוות פדיון שבויים

וכמו כן נעשה דבר זה על ידי מצוות פדיון שבויים, כי מבואר בליקו"מ (ח"ב סוף תורה פב) בזה"ל: כי כל דבר שנמשך ממקום גבוה נקרא שבי, כמו שכתוב (תהלים סח) 'עלית למרום שבית שבי' עכ"ל, וביאורו, כי התורה למעלה היא אורייתא דעתיקא דעתידא לאתגלייא (ע"י תורה מט ס"ו), ומשה רבינו בא והורידה לארץ לתוך פשטי אורייתא, וזה נחשב לשבי, וממילא מובן שכאשר שבים ומגלים את הסודות הרי זה כמו פדיון שבויים, וע"כ סתרי תורה נקראים בלשון חז"ל בשם כבשי דרחמנא (ברכות י.), ובשם כבשונו של עולם (חגיגה יג.), ואמרו (שם) דברים שהן כבשונו של עולם יהיו תחת לבושך, כי כשצריך להסתיר את הסודות, הרי הם כבושים וסגורים, והם נמצאים תחת הלבוש, וכשבא העת לגלות הרי הם יוצאים מעל הלבוש ויוצאים מהיות כבושים, וע"כ כשפודים שבויים מהיותם כבושים תחת יד הגויים (כלשון הגמ' פסחים כג. שכיבשתו), יוצאים סודות התורה לגילוי.

רשב"י ודבי פנחס בן יאיר

כי הנה עניין לבוש ובגד, הוא הגילוי כלפי חוץ, ואין לבני אדם תפיסה והשגה במלך, אלא דרך בגדי תפארתו ולבוש מלכותו, ואף שמאידך גיסא לבוש ובגד מראים על כיסוי והסתר והעלם, הרי ידוע מ"ש מוהרנ"ת (בהקדמת ליקו"מ בשם הכתבים) שהמכסה הוא הגילוי, כי אם לא מכסים את מה שאי אפשר לגלות, אי אפשר לגלות את מה שאפשר לגלות, וע"כ הלבוש מרמז על הגילוי, וכלשון רביז"ל (בתורה עג, ויסוד הדבר מבואר גם בתורה טו סוף סעיף ה) שהתורה סתים וגליא, והקדוש ברוך הוא גם כן סתים וגליא, דהיינו מה שנגלה לנו הוא הלבוש וחיצוניות, ומה שנסתר ממנו הוא הפנימיות וכו', ונקבה תסובב גבר' (ירמיה לא), אם כן מהפנימיות נעשה חיצוניות עכ"ל, דהיינו שהלבוש הוא מה שמתגלה מבפנים כלפי חוץ.

והלבוש הזה, לגלות את הנסתרות שבתורה ובאור האלוהי, נעשה מנשמות ההרוגים על ידי הגויים, כי הרי על ידם מתגלים כל הני"ק שהיו כבושים בגולה, שזה כולל גם את התורה שנמסרה לחיצונים, וכשעולים נשמות הנפולות, והני"ק האבודים, מתגלים סתרי תורה שהיו נעלמים מעין כל, ונעשה לבוש חדש לתורה ולאור השי"ת, ודברים

ומתגלה עלע ידי פדיון שבויים ועליית נפשות שנהרגו בידי הגויים.

יש עניין שנתהפך הכל לטובה

וזה תכלית כל דברינו, כי ממילא מבואר, שכל עניין זה שביארנו כאן, שעל ידי ההריגה והשביה רחמנא ליצלן, מסבב הקב"ה גילוי כבשי דרחמנא, הוא בעצמו פנימיות העניין שנתבאר לעיל מדברי רביז"ל, שעל ידי ההריגה מתעלים נפשות נפולות, ונתבאר לעיל, שזה על ידי שנכנסים נשמות קדושות תחת יד הסט"א, וזה רק להשמדם עדי עד ולהוציא בלעם מפיהם, ונתבאר מדברי רביז"ל בשיהר"ן שעניין זה יש גם אצל כל מי שנכנס לעבודת ה', שאף שנכשל, הרי יש עניין שנתהפך הכל לטובה, והיו עוונותיו נתהפכים לזכויות, אם מוסר נפשו ורצונו אל השי"ת.

וכמו שאמר רביז"ל (שיהר"ן א) שיש עניין שנתהפך הכל לטובה, ואם יזכה יהיה נעשה מעוונותיו עניין אחר לגמרי, ובהמשך לשיחה זו אמר (עי' ליקוה"ל, נדרים ד כז, ובעלים לתרופה תקצ"ו מוצ"ש שמות, ושנת ת"ר שני בשלח, ועוד) 'אפילו אתם, כל אחד בענייניו להיכן שנפל, יכול לזכות שיהיה נעשה מעוונותיו עניין אחר לגמרי', וזה בתנאי שאפילו אם יפול לטיט ורפש יזעק וישווע ויקיים 'מבטן

וזה ביאור העניין שרשב"י שהיה מיוחד בגילוי סודות התורה, היה חתנו של רבי פנחס בן יאיר כמבואר בזוה"ק (נשא קמה.), כי רבי פנחס בן יאיר היה עניינו פדיון שבויים, כמבואר בגמ' (חולין ז.) שהלך לפדות שבויים, ובכתבי האריז"ל (שבחי האר"י סוף פ"ו, ויותר מפורש באגרות ר"ש שלומיל בספר עמק המלך סוף אגרת א) מבואר שמי שפודה שבויים מתעברת בו נשמת רפב"י, ומזה מוכח שהיה מיוחד במצווה זו יותר מאחרים, והיות שמבואר בתורה עג שנקבה תסובב גבר הוא עניין גילוי סודות התורה, כמו שהבאנו לעיל, ע"כ היה אצל רשב"י הבחינה של נקבה תסובב גבר מביתו של רבי פנחס בן יאיר.

והנה מבואר בדברי חז"ל, שעניין ירידת נפשות גבוהות אל הסט"א כדי להערים עליהם ולהוציא חלקי קדושה מתוכם, זה נקרא בשם כבשי דרחמנא, וכמ"ש בגמ' (ב"ב צא.) על עניין רות המואביה ששבה משדי מואב, שהדברים עתיקים, דברי הללו עתיק יומיא אמרן, ופירש ר"ש מאתו יצאו כבושים, וכן אמרו (סוטה י:) בעניין יהודה שנשא את תמר באופן שנראה כחטא, והשי"ת אמר על זה 'מאיתי יצאו כבושים', וזה משום שזה אחד מסודות התורה העמוקים, איך שהשי"ת מסבב את טוב מתוך הרע, וגם עניין זה מתבר

אצל אומה מסויימת, ואם ח"ו נשמתו נופלת חלל ביד יצר הרע המסויים הזה, הרי הוא כנופל חלל ביד הערביים.

אולם השי"ת יודע כי כל מבטינו וגעגועינו אליו, ואם ח"ו נופלים הרי זה שלא מרצון, ואנו מקיימים 'מבטן שאול שיוועתי', וככתוב (תהלים מד כא-כז) אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרַשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, הֲלֹא אֱלֹהִים יִחְקֶר זֹאת כִּי הוּא יִדַע תַּעֲלָמוֹת לֵב. כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם נִחַשְׁבָנוּ כְּצֹאן טִבְחָה. עוֹרָה לְמָה תִישֵׁן אֲדֹנָי הֲקִיצָה אֶל תִּזְנַח לְנִצַּח, לְמָה פָּנִיךָ תִסְתִּיר תִשְׁפַּח עֵינֵינוּ וְלִחְצָנוּ, כִּי שָׁחָה לְעַפָּר נִפְשָנוּ דְבָקָה לְאָרֶץ בְּטָנָנוּ. קוּמָה עֲנִרְתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ.

שאול שיוועתי, ולא יתיאש מן הצעקה לעולם.

תשעה קבין שאצל ערביים

והנה רביז"ל לימדנו (תורה נד ס"ב) שצריך להעמיק מחשבתו ברמזים שהשי"ת מרמז לאדם, ואף שאמיתת הביאור שם הוא עניין עמוק, אבל גם אין הדברים יוצאים מידי פשוטם, ויש להתבונן בעניין ההריגה והשביה ביד הערביים, שזה רומז לכל אחד להתעורר במ"ש בגמ' (קידושין מט:; ועי' תוס' כתובות לו: ד"ה וכי) שתשעה קבין זנות נטלו ערביים, וממילא נמצא ששר של הערביים בשמים הוא הממונה על תאוה זו, ובכל עת שאדם נכשל בראיות או במחשבות טמאות, הרי נשמתו נמצאת בשבי אצל הערביים ממש, וכמו שביאר רביז"ל (תורה לו ס"ב) שיש שבעים מידות רעות כנגד שבעים אומות, וכשנפש של בית יעקב נופלת בתאוה רעה הרי היא בגלות